

LIETUVOS BANKAS

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai 2016-09-30 Nr. S 2016/(28.68-2800)-12-4160

A. Jakšto g. 6
LT-01105 Vilnius

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS

Lietuvos bankas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio nuostata ir atsižvelgdamas į valstybės arba savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170, nustatė ir įvertino korupcijos Lietuvos banke pasireiškimo ir veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę Lietuvos banke nustatė ir vertinimą atliko Lietuvos banko Saugos departamento Informacijos apsaugos ir imuniteto skyriaus vyriausioji specialistė Lionė Leonovienė.

Lietuvos banko **veiklos organizavimas 2015–2016 metais iš esmės nesikeitė, tačiau išsiplėtė jo funkcijos**. 2015 metais, priėmus Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo pakeitimą, Lietuvos bankas pradėjo vykdyti finansų sektoriaus subjektų pertvarkymo institucijai priskirtas funkcijas, išskyrus atvejus, kai pagal 2014 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 806/2014, kuriuo nustatomos kredito įstaigų ir tam tikrų investicinių įmonių pertvarkymo vienodos taisyklės ir vienoda procedūra, kiek tai susiję su Bendru pertvarkymo mechanizmu ir Bendru pertvarkymo fondu, ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 (OL 2014 L 225, p. 1), nuostatas šias funkcijas atlieka Bendra pertvarkymo valdyba, taip pat pagal Reglamentą (ES) Nr. 806/2014 atlieka nacionalinei pertvarkymo institucijai priskirtas funkcijas.

Įvertinę funkcijos naujumą ir atsižvelgę į Specialiųjų tyrimų tarnybos rekomendaciją (Specialiųjų tyrimų tarnybos 2014-10-01 raštas Nr. 4-01-5745) 2016 metais pasirinkome detaliau išanalizuoti korupcijos pasireiškimo tikimybę vykdant finansų sektoriaus subjektų pertvarkymo funkciją. Pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 d. nustatytus kriterijus įvertinus minėtos veiklos srities analizę (pridedama) nustatyta, kad ši veiklos sritis atitinka nustatytus kriterijus, kadangi finansų sektoriaus subjektų pertvarkymas yra viena iš pagrindinių Lietuvos banko funkcijų, kurią atlikdamas Lietuvos bankas pats priima sprendimus ir gali nustatyti pertvarkomų subjektų teisių apribojimus. Veikla yra nauja tiek Europos centrinių bankų sistemoje (ECBS), tiek nacionalinėse pertvarkymo institucijose, todėl įgyvendinant Europos bankininkystės institucijos teisės aktus gali reikėti priimti jų įgyvendinimą reguliuojančius nacionalinius teisės aktus.

Pagrindiniai rizikos veiksniai: gali būti nustatytos nepakankamai aiškios ir skaidrios Europos bankininkystės institucijos teisės aktų įgyvendinimo procedūros, gali pasireikšti viešųjų ir privačių interesų konfliktas arba gali susikirsti ir kitokio pobūdžio suinteresuotų asmenų ar grupių interesai pasirengiant, vertinant arba vykdant pertvarkymą.

Siekiant užtikrinti finansų sektoriaus subjektų pertvarkymo nepriklausomumą ir siūlomų sprendimų objektyvumą, buvo priimtas sprendimas atskirti pertvarkymo ir priežiūros vykdymą. Tam Lietuvos banko Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnyboje 2015 m. gruodžio 31 d. buvo įsteigtas Bankų pertvarkymo skyrius.

Buvo nustatyta, kad pretendentai, siekiantys eiti Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnybos Finansinio stabilumo departamento Bankų pertvarkymo skyriaus tarnautojų pareigas, bus tikrinami

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nustatyta tvarka.

Papildytas Lietuvos banko tarnautojų, kurie privalo deklaruoti privačius interesus, pareigybių sąrašas ir nustatyta, kad privačius interesus privalo deklaruoti Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnybos direktorius, Finansinio stabilumo departamento direktorius ir visi tarnautojai, einantys Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnybos Finansinio stabilumo departamento Bankų pertvarkymo skyriaus tarnautojų pareigas.

Lietuvos banko tarnautojų asmeninių sandorių taisyklės taikomos visiems Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnybos tarnautojams. Taisyklės patvirtintos siekiant užkardyti, kad Lietuvos banko tarnautojai, vykdydami tarnybines pareigas, nesiektų gauti neteisėtos naudos naudodamiesi nevieša informacija ir nesudarytų galimybių jos gauti kitiems asmenims, nevykdytų su Lietuvos banko interesais nesuderinamos veiklos ir vengtų situacijų, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas. Taisyklėse nustatyti draudimai pasinaudoti nevieša informacija, kuria disponuoja tarnautojai vykdydami pareigas, apribojimai jiems sudaryti tam tikrus asmeninius sandorius bei reikalavimai, kokią informaciją apie asmeninę ir šeimos narių finansinę veiklą privaloma pateikti Lietuvos bankui.

Patikslinti Ekonomikos ir finansinio stabilumo tarnybos ir Finansinio stabilumo departamento bei patvirtinti Bankų pertvarkymo skyriaus nuostatai ir šio skyriaus pareigybių aprašymai. Priimti kiti teisės aktai nustatantys padalinio veiklą.

Siekiant įtvirtinti tikslų sprendimų priėmimo procedūrą, peržiūrėtas Lietuvos banko valdybos darbo reglamentas, Lietuvos banko valdybos sprendimų priėmimo proceso aprašas ir Informacijos pristatymo Lietuvos banko valdybai proceso aprašas. Siekiant geriau išanalizuoti teikiamą Lietuvos banko valdybai svarstyti medžiagą, nustatyta, kad Valdybos narių, struktūrinių padalinių arba darbo grupių iniciatyva, kai reikia informuoti Valdybą apie tam tikrą veiklą, rezultatus arba padėtį konkrečioje srityje ir gauti Valdybos narių pritarimą dėl tolesnių veiksmų, Valdybos posėdžiu pateiktiems ir kitiems aktualiems klausimams aptarti rengiami pasitarimai ir pristatymai Valdybai.

Atnaujintas Lietuvos banko tarnautojų etikos kodeksas (toliau – Etikos kodeksas) ir Etikos kodekso įgyvendinimo aprašas. Nustatyta griežtesnė nei Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatyme nustatyta privačių ir valstybinių interesų derinimo kontrolė baigus tarnybą Lietuvos banke. Nustatyti papildomi apribojimai ir sankcijos, jeigu jų nesilaikoma, ir atitinkamai pakeistos tarnautojų darbo sutartys.

Nustatyta, kad atliekant prižiūrimų finansų rinkos dalyvių inspektavimus ir patikrinimus draudžiama priimti bet kokias dovanas. Gali būti priimamas tik su darbu susijusių susitikimų metu siūlomas nedidelės vertės vaišingumas (kava, mineralinis vanduo ir pan.)

Siekiant išvengti galimų interesų konfliktų, bet kartu ir nesutrukdyti Lietuvos bankui dalyvauti reikalinguose renginiuose, įgyvendindami Etikos kodekso nuostatas tarnautojai, prieš priimdami kvietimą dalyvauti privačių organizatorių renginiuose, susijusiuose su tarnybine veikla, turi iš anksto išsiaiškinti situacijas, galinčias kelti interesų konfliktą, ir numatyti, kaip galima būtų jų išvengti. Tarnautojai negali priimti iš privataus sektoriaus pasiūlymo apmokėti jų kelionės, apgyvendinimo, taip pat kitų panašaus pobūdžio išlaidų, jeigu tai turėtų įtakos Lietuvos banko nepriklausomumui, tarnautojų nešališkam arba objektyviam pareigų vykdymui.

Patikslinome Etikos kodekso nuostatą, kaip turi elgtis tarnautojas, gavęs neteisėtą pavedimą ar užduotį, ir nustatėme, kad tarnautojas raštu apie savo sprendimą nevykdyti užduoties informuoja ne tik tiesioginį vadovą arba (ir) aukštesnįjį vadovą, bet ir atitikties tarnautoją.

Etikos kodekse įtvirtinta imperatyvi nuostata, kad tarnautojas nustatyta tvarka privalo pranešti apie jam žinomą kito tarnautojo Etikos kodekso nuostatų pažeidimą atliekant pareigas Lietuvos banke arba pranešti, kai jis turi pagrįstų įtarimų dėl galimo Etikos kodekso nuostatų pažeidimo.

Lietuvos bankas, siekdamas mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę kitose veiklos srityse, 2016 metais įgyvendino šias priemones:

1. Įvertinęs tai, kad pasitaiko klaidų pirkimų organizatorių darbe, Viešųjų pirkimų skyrius atliko struktūrinių padalinių pirkimų organizatorių įvykdytų supaprastintų mažos vertės viešųjų pirkimų patikrinimus. Lietuvos bankas, siekdamas gerinti pirkimų kokybę, nuosekliai įgyvendina siekį centralizuoti visus viešuosius pirkimus. Šiuo metu jau visiškai centralizuoti tarptautinės vertės, supaprastinti pirkimai ir dalis mažos vertės pirkimų.

2. Įdiegtos kitos viešųjų pirkimų vykdymo kontrolę stiprinančios priemonės: užtikrinta iniciatoriaus, organizatoriaus ir sutarties vykdytojo vadovo kontrolė, patvirtintos nuostatos, reikalaujančios rengti pirkimo aprašus absoliučiai visiems pirkimams ir juose pateikti rinkos tyrimo aprašymą. Lietuvos banko viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose vidaus dokumentuose yra aiškiai apibrėžta kiekvienos vizos paskirtis, atsakomybė ir kt.

3. Siekiant sumažinti tikimybę Lietuvos banko tarnautojams neteisėtai pasinaudoti arba nutekinti įslaptintą informaciją, buvo atliktas informacijos valdymo bendrame priežiūros mechanizme auditas, kurio tikslas – išanalizuoti ir įvertinti informacijos valdymo bendrame priežiūros mechanizme proceso veiksmingumą, rizikos valdymo ir kontrolės tinkamumą. Pateikti siūlymai struktūriniais padaliniais dėl proceso tobulinimo.

4. Mažinant rizikos veiksnių pasireiškimo tikimybę buvo pakeistas Priėmimo į tarnybą Lietuvos banke tvarkos aprašas ir nustatyta, kad pretendentas, siekiantis eiti pareigas Lietuvos banke, turi pateikti informaciją apie aplinkybes, dėl kurių gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas.

5. Lietuvos bankas, siekdamas tobulinti savo veiklos organizavimą, vykdomos finansų rinkos priežiūros procesų skaidrumą, Lietuvos banko tarnautojų gebėjimą tinkamai derinti viešuosius ir privačius interesus, 2015 metais atliko finansų rinkos dalyvių apklausą (į klausimus atsakė 292 respondentai). Rezultatai atitiko mūsų lūkesčius: didžioji respondentų dalis palankiai įvertino mūsų institucijos veiklą ir pripažino ją esant skaidrią, o Lietuvos banko tarnautojus – gebančius nepriekaištingai derinti viešuosius ir privačius interesus. Nuomonę, kad Lietuvos banko veikla yra skaidri, išsakė 86 proc. dalyvavusiųjų apklausoje. Per apklausą išsakyta ir daugiau teigiamų finansų rinkos dalyvių vertinimų: 90 proc. respondentų išreiškė nuomonę, kad Lietuvos banko teisės aktai, nustatantys finansų rinkos dalyvių priežiūros vykdymą, yra aiškūs ir suprantami. Lietuvos banko Priežiūros tarnybos tarnautojai nesudaro kliūčių ir nevilkina sprendimų priėmimo siekdami naudoti sau arba savo artimiesiems, teigia 98 proc. apklaustųjų; 99,7 proc. respondentų nurodė, kad nežino tokių atvejų, kai Priežiūros tarnybos tarnautojai būtų siekę iš prižiūrimų rinkos dalyvių gauti sau geresnių nei vidutiniškų rinkoje paslaugų sąlygų; 100 proc. apklaustųjų atsakė, kad tokių sąlygų nebuvo suteikta; 67 proc. įmonių, kurioms buvo taikytos poveikio priemonės, atstovų atsakė, kad jiems yra aiškūs poveikio priemonės taikymo motyvai ir teisinis pagrindas; 30 proc. negali tiksliai atsakyti į apklausos klausimus ir tik 3 proc. respondentų motyvai buvo neaiškūs.

6. Lietuvos banko tinklalapyje atnaujinta informacija apie Lietuvos banko taikomas korupcijos prevencijos priemones. Šiuo metu Lietuvos banke vykdomas interneto svetainės atnaujinimo projektas ir joje bus patobulintas informacijos skiltyje „Korupcijos prevencija“ pateikimas.

7. Rizikos vertinimas nebuvo Lietuvos banke nebuvo atliekamas. Specialiųjų tyrimų tarnyba 2015-09-28 raštu Nr. 4-01-7177 informavo, kad rizikos analizė Lietuvos banke nebus atliekama.

Įvertinę atliktą analizę ir taikomas korupcijos riziką mažinančias priemones, manome, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė Lietuvos banke maža.

PRIDEDAMA. Korupcijos, vykdančių finansų sektoriaus subjektų pertvarkymą, tikimybės nustatymo klausimynas, 10 lapų.

Valdybos pirmininko pavaduotojas

Raimondas Kuodis

Lionė Leonovienė, tel. 268 0848